בס"ד

מבשר טוב

סעודה ג'

פרשת בלק

תשע"ח

א

איתא בפרשה כאשר רצה בלעם לילך עם שרי מואב: "ויאמר אלקים אל בלעם לא תלך עמהם לא תאור את העם כי ברוך הוא"

וברש"י הק' הביא מהמדרש שיש כאן ג' ענינים וזל"ק: "לא תלך עמהם (שם) אמר לו א"כ אקללם במקומי אמר לו לא תאור את העם אמר לו א"כ אברכם אמר לו אינם צריכין לברכתך כי ברוך הוא משל אומרים לצרעה (ס"א לדבורה) לא מדובשיך ולא מעוקציך" ע"כ.

ויש לבאר בדברי רש"י שהם מהמדרש דבשלמא בקשה ראשונה ושניה של בלעם שרצה לבוא ולקללם או שרצה לקללם את ישראל ח"ו ממקומו שפיר יובן דהרי זה מה שרצה אותו רשע בכל מאודו להרע לבני ישראל, אבל הבקשה שביקש לברך אותם לכאורה אין לו הבנה כלל דמדוע שיהא אותו רשע חפץ בברכתם של ישראל.

ואיתא בשם הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזמין זי"ע שביאר הענין דכוונת בלעם הרשע בודאי שלא היתה לטובה, אלא דמאחר שראה שאין בידו לקללם אזי חשב בערמה דאולי אם לא הסכים עמו השי"ת לקלל אותם, אולי יעלה בידו לפחות לברכם, ובעצם כוונת ברכתו היתה לרעה שרצה שהברכות יעברו דרכו ואז תבוא עליהם הברכה באופן הלא טוב, והיינו על ידי שיכניס בתוך ברכותיו אל כחות הטומאה שלו ח"ו ובזה ישפיע על ישראל באופן הלא טוב ח"ו.

ב

וביאור דבריו הקדושים דהנה ישנם ב' סוגי ברכות יש את הברכה אשר באה מצד הקדושה והוא ברכה מאת השם יתברך אשר משפיע על האדם מצד מעשיו הטובים או בזכות תפילות וכדומה אך הצד השוה שבהם שהוא שפע דקדושה הבא מהשי"ת וכל כולו אינו אלא ברכה בגשמיות וברוחניות.

אך מאידך יש ברכה שאינה מצד הקדושה ח"ו שהרי ידוע הכלל דזה לעומת זה עשה האלקים, ויש שפע הבא לאדם שאינו מצד הקדושה כידוע מספרים הקדושים ושפע זה עלול להרוס את האדם ולקלקל יותר מאשר לתקן ח"ו, וכמו שיתבאר ישנם סימנים וראיות אשר דרך השפעת השפע מה הוא גורם להאדם יוכל עי"ז לראות בכל דבר ושפע הבא אליו אם מקורו מצד הקדושה או ח"ו להיפך.

וביותר יש להוסיף בזה דלפעמים אף אם יבוא להאדם איזה שפע מהשי"ת מצד הקדושה והטוב מתחילה, אך עדיין צריך האדם שמירה יתירה שלא יכנס בזה כחות הטומאה, שהרי הם לעולם לא ישבותו וינסו תמיד לינוק מהשפע הבא אליו ולקלקלו אצל האדם עצמו שאפילו אם מקורו מעיקרא מצד הקדושה היה מכל מקום עדיין צריך שמירה שלא ילך לצד האחר ח"ו.

וכמו שאיתא על מה שמברכים בברכת כהנים יברכך ד׳ וישמרך ופירש״י הק׳ [במדבר ו כד]: ״יברכך, שיתברכו נכסיך, וישמרך, שלא יבאו עליך שודדים ליטול ממונך שהנותן מתנה לעבדו אינו יכול לשמרו מכל אדם וכיון שבאים לסטים עליו ונוטלין אותה ממנו מה הנאה יש לו במתנה זו אבל הקב״ה הוא הנותן הוא השומר. והרבה מדרשים דרשו בו בספרי״ ע״כ.

ומבואר בזה דאף הברכה הקדושה המשולשת הבאה מפי הכהנים ועליהם נאמר ״ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם״ וזוהי בודאי הברכה הבאה כולה מצד הקדושה ואפילו על ברכה זו עדיין צריך שיהא ״וישמרך״ מן המזיקים והיינו כמו שנתבאר דאף המתברך מצד הקדושה עדיין צריך שמירה יתירה שלא ישתלטו ויכנסו בו כחות אחרים שלא יקלקלו השפע קודש שזכה בו.

ג

והנה עיקר אבן הבוחן לאדם יראות האם השפע שלו הוא מצד הקדושה, הוא בענין הגיאות דכאשר ח״ו האדם מתגאה ואומר בליבו כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה וכדומה מחשבות גיאות וגדלות עצמו, הרי זה מה שנגרם על ידי שכוחות הטומאה והסט״א נכנסים ורוצים לינוק מן השפע קודש הנשפע אליו ועל ידי ההרהורי גאוה שמכניסים באדם אזי נותן פתח ומקום להכניס בעצמו ובההשפעה הבאה אליו את השפעת הטומאה ומתרחק ח״ו עי״ז מהשי״ת ונמצא ח״ו דהעושר שמור לו לרעתו.

אמנם האיש הזוכה לראות ולהבין כי לא כחו ולא חכמתו עמדו לו וכל מה שזכה אליו אינו אלא מאוצר מתנת חינם מחסד השי״ת אליו בחסד ולא בזכות ותמיד חושב בליבו יותר ויותר מחשבות כניעה וענוה, וכל כמה שמשפיע אליו השי״ת עוד יותר ויותר תגדל בושתו וחרפתו מהשי״ת בחושבו: מי אני ומה חיי שזכיתי לכל הכבוד הזה ומכיר בעצמו שאינו ראוי לכך כלל לפי עוצם עוונותיו וכמו שאיתא בחז״ל דזהו טבעם של בני ישראל שכמה גדולה וכבוד שמשפיעים עליהם עוד יורת מקטינים עצמם וכמשה ואהרן שכמה גדולה שנתן עליהם השי״ת אמרו ״ונחנו מה״ והחזיקו עצמם לאפס ואין.

וביותר דחושב האדם הכשר בליבו: מי יודע אולי כל השפע הנשפע אלי כל זה הוא מבחינת ״משלם לשונאיו על פניו להאבידו״ והיינו דיש לפעמים שמשלם הקב״ה להאדם בעולם הזה על קצת מעשיו הטובים כדי להענישו ח״ו לעתיד לבוא, והאדם הכשר והעניו עליו נאמר ״אשרי אדם מפחד תמיד״ שחושש ומוצא עצמו אינו ראוי לכל זה ועל ידי זה משפיע ומכניע את עצמו יותר ויותר.

והנה האדם אשר זהו מחשבתו וזהו הילך רוחו הרי זה סימן מובהק שהשפע הבא אליו הוא מצד הקדושה והרי הוא נקי מצד הטוב והוא שמור על ידי זה מכל כחות הטומאה שלא יהא להם שום קירבה ושייכות אליו ולכל ההשפעה הנשפעת אליו וישאר תמיד השפעתו מצד הקדושה והיא הברכה האמיתית שזכו לה הצדיקים אף בעולם הזה משום שתמיד שמרו עצמם בתכלית הענוה והשפלות ולא החזיקו טיבותא לנפשם כלל ונפשם כעפר לכל תהיה, וזהו סימן מובהק לשפע הבא מצד הקדושה והטהרה שתחזיק ותשמור את הברכה לעולם ברוחניות ובגשמיות.

ד

והדברים מבוארים להדיא בדברי אא״ז הרה״ק רבי ירחמיאל מפשיסחא זצוקללה״ה זי״ע כפי שהובא בסה״ק תורת רבי ירחמיאל וזל״ק [עמ׳ רכד] ״הסימן לידע אם אחד נתעשר או שעלה לגדולה להיות רב או נשיא, אם הוא מסטרא דקדושה או ח״ו להיפך, הוא: אם אחרי התגדלו הוא באותו בחינה שהיה מקודם, והממון או הכבוד לא פעלו בו שינוי לגריעותא הוא סימן שהוא מסיטרא דקדושה. ובאם אחרי שנתעשר נתקלקל ר״ל, הוא סימן שאותו התנשאות איננו מצד הקדושה והממון והכבוד שהשיג הוא כדי לשלם לו שכרו בעולם הזה, על דרך [דברים ז י] ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו״ עכל״ק.

והרי מבואר מדבריו הקדושים על דרך שנתבאר דהדרך להגיע לידי כך וכן הוא הסימן לכך לידע שהשפע הנשפע לאדם הוא שפע קודש מצד הקדושה והטוב הוא דוקא על ידי שהאדם משפיל עצמו ומכניע בהרהורי בושה וחרטה וסובר שאינו ראוי לכל הכבוד הזה ואזי באופן זה מוכח דהוא מצד הקדושה ולהיפך אם בא ממנו לידי הרהורי גאוה והתנשאות של כוחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה אזי מוכח דאינו מצד הקדושה ח״ו.

ומעתה יתבאר היטב כוונתו של בלעם הרשע כאשר ביקש אם לא לקלל את ישראל אזי לברכם, ובודאי לא היתה כוונתו לטובת ישראל שהרי ידוע עד כמה גדלה שנאתו לישראל בכל הזמנים ואלא דכוונתו היתה לרעה

לבעבור להשפיע עליהם יחד עם השפע והברכה הרהורים של גאוה ושל מחשבות רעות כדי לקלקל ולהרוס את השפע ולהורידם לגמרי ולהפרידם מהשי"ת ועי"ז יהא יכול לשלוט בהם באופן הלא טוב.

ועל זה ענה אותו השי"ת "כי ברוך הוא" והיינו דלא תוכל לעשות כן לבני ישראל אשר הם שמורים וכל השפע שלהם הוא שמור ממקור הברכה והקדושה וזהו כי ברוך הוא שהשפע שלהם הוא מאת השי"ת בעצמו והוא ברוך בעצם ולא יהא לך שליטה עליהם כלל וכלל לא בגשמיות ולא ברוחניות.

ה

ובזה נראה לבאר מה שכתב אאמו"ר זי"ע בסה"ק חלקת יהושע בתחילת פרשה דידן וזל"ק: "וירא כו' עפ"י אמרי קודש של אדמו"ר זצללה"ה מנסחיז בראשית [טעם התחלת התורה באות ב'] לרמז שצריך לאיש ישראל להיות לו ב' עינים בעין אחד יראה גדולת השי"ת ובעין השני יראה שפלות עצמו, ולדעתי באם זוכים לזה אז מעוררים מדה במדה ע"י שפלות זוכים שהשי"ת יקבל מעשינו כמו שהם ולא ידקדק אחריהם וע"י גדולת השי"ת במה שמתבוננים בגדולת השי"ת אז לעומת זה השי"ת ג"כ מתפאר בישראל כמ"ש [ישעי' מט] ישראל אשר בך אתפאר וזה מרומז בגמ' [יבמות קה:] המתפלל צריך שיתן עיניו למטה שיתבונן בשפלות עצמו וליבו למעלה שהשי"ת ליבן של ישראל [שהש"ר פ"ה] שיתבונן בגדלות השי"ת, כי זה ענין תפילה ליחד כל ד' עולמות כידוע ליודעי חן, וזה [דה"י ב כ] ואנחנו לא נדע מה נעשה כי עליך עינינו באם מחוסרים דעת ומעשה בפועל אז העצה לזה ב' מדרגות של העינים הנ"ל בשפלות עצמו יתעורר לעשות יותר כי יתבונן עד כמה פגם, ובהתבוננות בגדלות השי"ת יזכה לדעת כמ"ש [פ' ואתחנן] וידעת היום כו"" עכל"ק.

וביאור דבריו הקדושים דכמו שכתב דצריך האדם שיהא לו ב' עינים היינו בעין אחת יראה שפלות עצמו והענין הוא כמו שנתבאר דדוקא כאשר האדם משפיל עצמו ורואה עצמו שאינו ראוי וכל מה שזכה ברוחניות ובגשמיות אינו אלא מתנת חינם מהשי"ת בזה עצמו זוכה שיהא ההשפעה ממקור הקדושה ואז נשמר אליו הדבר.

וביותר מוסיף כאן אאמו"ר זי"ע דכאשר האדם מתבונן בשפלות עצמו אזי לעומת זאת זוכה שהשי"ת מעלה ומתקן את כל עבודתו ותורתו ומצוותיו אף אם נעשו בפניות ובשאר דברים אחרים הפוסלים ופוגמים בשלימות המצוות, הרי על ידי שהאדם משפיל עצמו ומתבונן בשפלות עצמו אזי הקב"ה בעצמו מתקן את כל מצוותיו ומעלה אותם לרום המעלה וכדכתיב אני את דכא אשכון וזוכה להשראת השכינה בכל מעשיו.

ונמצא דעל ידי השפלות והענוה זוכה האדם לא רק לעשירות ולשפע קודש אלא שאף כל מעשיו הטובים ומצוותיו זוכים שיהא להם עליה בשלימות על ידי שהוא משפיל עצמו ומכיר בפחיתות ערכו, והיינו משום שעל ידי זה הוא נעשה קרוב להשי"ת.

ואולם להיפך ח"ו אם מגביה את עצמו ומכניס בעצמו הרהורי גאוה של כוחי ועוצם ידי אף אם יהא בדברים רוחניים מכל מקום הרי אין הקב"ה עמו שאין אני והוא יכולים לדור וא"כ הרי הוא מרוחק מהשי"ת ואזי ח"ו כוחות הטומאה ישלטו במעשיו לקלקלם ח"ו.

ו

ואמנם בעין השני צריך שיהא האדם מתבונן בגדלות השי"ת ולהכיר את מעשיו הגדולים ולראות בחסדיו המרובים ולהתבונן שהכל מאתו יתברך בחסד וברחמים עליו, ואזי זוכה לאהבת השי"ת ולעומת זאת השי"ת מרומם ומנשא אותו ומגביהו למדרגות גדולות ועצומות אשר לא היה שייך שיזכה בהם בדרך הטבע כלל וכל זה מחסד השי"ת כאשר האדם מכיר בהם שהשי"ת מטיב עמו בחסדים ורחמים אף שאינו ראוי להם כלל וכלל.

ובזה מבאר כ"ק אאמו"ר זי"ע תפילת בעל הנועם אלימלך זי"ע "שנראה כל אחד מעלת חברנו ולא חסרונם" ולכאורה הדבר יפלא, שהרי לכל אחד ישנם איזה חסרונות ויש שיש להם הרבה חסרונות, וכיצד יתכן הדבר שנראה כל אחד מעלת חבירו ולא חסרונו.

אך הביאור הוא דכאשר יש לאיש ישראל אהבה על חבירו הרי כבר אמר שלמה המלך בחכמתו [משלי י יב] "שנאה תעורר מדנים ועל כל פשעים תכסה אהבה" וכאשר יש אהבת ישראל אזי באמת אין רואים אלא את המעלות ולא את החסרונות.

וכמו כן כאשר איש ישראל מתבונן בגדלות השי"ת ומעורר האהבה להשי"ת אזי כמים פנים לפנים מתעורר אהבתו יתברך לבני ישראל ואין רואה בהם שום חסרונות כי אם מעלות ובזה מעלה ומרומם את בני ישראל לפני השי"ת.

והיוצא מכל המורם דזה היה ענין בלעם מה שרצה אף לברך את ישראל וכמו שנתבאר כוונתו לרעה היתה דרצה להשפיע להם שיהא בבחינת גאוה ורדיפת כבוד וכדומה שלא יהיו בשפלות וענוה כמו שראוי כאשר מקבלים השפע מאת הקב"ה.

ז

וביותר נראה דהנה ידוע דדור המדבר הם היו הדור הגבוה ביותר מכל הדורות וכמו שכתב בזוהר הקדוש [ח"א כב א]: "בגין דלא יהא דרא ולא הוה מקדמת דנא, כאינון קדמאי דאתחזיא להון זיו יקרא דמאריהון אפין באפין". וביאור הענין שהיו בדרגה הגבוהה ביותר הוא משום שהם היו באמת בשפלות גדולה ובביטול מוחלק להשי"ת שהרי הם היו עבדים משועבדים בשעבוד מצרים והיו בשפלות גדולה עד מאד שלא היה להם כלום משלהם, והנה נגאלו בידי הקב"ה באותות ובמופתים ואח"כ הנהיגם במדבר בדרך נסית ולמעלה מדרך הטבע בענני כבוד וכו', ולא היו עוסקים בעבודת אדמה או במשא ומתן כלל, והיה מאכלם מן שנאמר עליו "לחם אבירים אכל איש" שהוא לחם שמלאכי השרת ניזונים ממנו ובודאי שבמצב זה היו בטלים לגמרי בעיני עצמם והיו רואים בחוש עד כמה השי"ת משפיע עליהם הכל מן השמים וחסדים מגולים אזי היו שפלים בעצמם ובטלים להשי"ת לגמרי.

ואפילו אותם החטאים שמצינו בהם שאמרו "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים" כו' כל זה היה מחמת שהיו שפלים בעצמם ואחזו את עצמם שאינם ראויים לכל השפע הנשפע להם דרך המן מאת השי"ת וכל זה מחמת שהיו שפלים בעצמם וכמו שנתבאר.

והנה בלעם הרשע שרצה להשפיע לבני ישראל שפע מתוך גאוה, הרי בודאי רצה לבטל מהם את המן שהוא לחם שמלאכי השרת משתמשים בו והוא סבר שאינם ראויים לכך כלל וצריכים לשפע גשמי שזמם על ידי שיהיו עוסקים במלאכה ויבואו לשפע גשמי, אזי יתקלקלו ויתגשמו לגמרי עי"ז ח"ו ואף על ידי זה יבואו לידי גאוה וזה היה כוונתו כאשר רצה לברך את ישראל.

ואולם השי"ת ידע אשר בני ישראל הם נכונים וחזקים לעמוד בכל הנסיונות ואף אם יבואו לארץ ישראל ויעבדו עבודת אדמה, עדיין יהא בכחם להאמין ולראות בהכל חסדים מאת השי"ת ולהשפיל עצמם בלי גאוה כלל אלא אדרבה יחזיקו לעולם בשפלותם מחמת שהשי"ת רק הוא מכיר בגודל נשמתם של ישראל שיכולים לעמוד בכל הנסיונות בין נסיון העוני ובין נסיון העושר שהוא הנסיון הגדול יותר.

ח

ובענין זה נראה לבאר טעותם של המרגלים אשר הוציאו דבת הארץ רעה לבני ישראל, והביאור הוא דהמרגלים סברו שרק כאשר בני ישראל בהיותם במדבר בהנהגת נסית ומקבלים מן מן השמים לחם שמלאכי השרת אוכלים אזי יכולים הם להחזיק מעמד בעבודתם וזיכוכם, אולם אם יבואו לארץ ישראל ויחלו בעבודת אדמה ויאכלו אוכל גשמי, אזי על ידי זה יפלו לגמרי ממדרגתם והוא משום שהם לא האמינו בגודל כח נשמתם של בני ישראל.

וכבר מבואר בסה"ק קדושת לוי [פרשת שלח] דיסוד עוונם של המרגלים היה כנגד פרצוף ישראל והיינו שלא האמינו בגודל כחם של ישראל וזל"ק: "כי ישראל כשעשו את העגל היה העון נגד ה' וכאן בשלוח מרגלים היה העון נגד פרצוף ישראל שלא האמינו זאת שיש כח לישראל להפוך הכל בתפלתם" עכל"ק, הרי מבואר בזה דיסוד עוון המרגלים היה שלא האמינו כדבעי בגודל כח ונשמתם של ישראל, ולמהמבואר נמצא דלא האמינו שכלל ישראל יוכלו להחזיק מעמד בשפלות וענוה אף כשיבואו לארץ ישראל ויעבדו בעבודות גשמיות

אמנם כלב גילה לבני ישראל את טעותם של המרגלים עד כדי כך שאיתא שאמר כלב "עלה נעלה ופרש"י אפי' בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם נצליח בכל דבריו" ע"כ, ולכאורה יפלא שהוצרך לומר דברים אלו שנעלה בסולמות השמימה שנשמע כדבר תמוה, אך המבואר הוא דמאחר שהמרגלים פקפקו והכניסו ספיקות בליבם של ישראל האם יש בהם את כחות הנפש לעמוד בכל הנסיונות והקשיים של עוני ועושר לבל יתגשמו ח"ו, ולכך הכריז כלב לעין כל "עלה נעלה" היינו שישראל עם קדושים הם ויש בהם כחות עצומים ונוראים ועד

כדי כך שאפילו לעלות לשמים בסולמות יכולים הם בכחותם העצומים משום שהם חלק אלוקי ממעל והטבע שלהם בעצם הוא מעל לדרך הטבע וכמו שנתבאר באריכות במ"א, וא"כ בודאי שיוכלו לעמוד אף בנסיונות ארץ ישראל ולא יתגשמו ולא יתרחקו מהשי"ת כי אם יוסיפו אומץ בעבודתם מתוך שפלות וענוה ואמונה שהכל מאתו יתברך שמו, ובזה הכניס כלב את האמונה לדודות בכל בני ישראל שיאמינו ויכירו בכח עבודתם של בני ישראל.

ט

וזהו הבחינה שאיתא בספרים הקדושים דצריך האדם שיהא בבחינת "ויגבה ליבו בדרכי השם" ולא יאמין ולא יתפתה לדברי הכזב והשקר של היצר הרע ושלוחיו וחיילותיו הבאים להמעיט בכח איש ישראל ולהפחית מחשיבות עבודת השם יתברך של כל איש ישראל באשר הוא, אמנם צריך האדם להתגבר ולידע עד כמה גדול כחו של כל איש ישראל לשנות ולעמוד בנסיונות הכי גדולים שישנם בעולם כי הוא חלק אלוקי ממעל ועם כל זה להשאר בשפלות ובענוה ולידע שכל זה מחמת מתנת השי"ת ולא מכחנו אלא הכל בכחו יתברך וכמו שנתבאר.

ונמצא מהדברים דבלעם הוא רצה להכניס הרהורי גאוה ולהביא לישראל שפע ממקור הטומאה ולהכניס בהם גשמיות ומאידך להכניס בהם שפלות וענוה מזוייפת כאילו אין בכחם להכניע עצמם להשי"ת בכל מצב ומצב.

ועל זה אמר לו הקב"ה "כי ברוך הוא" היינו שאין לך מושג כלל בכחם של בני ישראל שהם מבורכים בכחות על טבעיים ולא יהא בכחך לקלקלם כלל כי המה עם סגולה ולעולם יהיו עבדים להשם יתברך ובכל המצבים ובכל הנסיונות יעמדו ותמיד ישובו אל השי"ת בהכנעה גדולה ובכך יזכו לברכה ממקור הברכה והקדושה לעולם ועד.

יעזור השי"ת שנזכה לשפע אלוקי שיהא כולו ממקור הקדושה ובשמירה יתירה מכל הטומאות וכמו שיהא לעתיד לבוא שיתגלה השפע מאתו יתברך לעם ישראל ויטהר את כל העולם כולו בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com